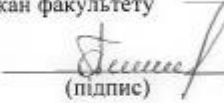

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені
С.З. Гжицького

Факультет Ветеринарної гігієни, економіки та права
Кафедра Реабілітації та здоров'я людини

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету

(підпис)

Пеленьо Р.А..
(ПІП)

« 25 » 11 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК 26 «РЕАБІЛІТАЦІЯ У ПУЛЬМОНОЛОГІЇ»

(код і назва освітньої компоненти)

рівень вищої освіти «Бакалавр»
(назва освітнього рівня)
галузь знань 22 «Охорона здоров'я»
(назва галузі знань)
спеціальність 227 «Фізична терапія, ерготерапія»
(назва спеціальності)
освітня програма «Фізична терапія, ерготерапія»
(назва)
вид дисципліни Обов'язкова
(обов'язкова / за вибором)

Львів – 2021

Робоча програма навчальної дисципліни «Реабілітація у пульмонології» для студентів 1 курсу СП та 2 курсу Б-О спеціальності 227 «Фізична терапія та ерготерапія» за освітньою програмою «Фізична терапія та ерготерапія»

Укладачі:

В.о. зав. каф., доцент, к.фіз.вих
(посада, науковий ступінь та вчене звання)

Івасик Н.О.
(ініціали та прізвище)

Робоча програма розглянута та схвалена на засіданні кафедри реабілітації та здоров'я людини
протокол від «24» 06 2021 року № 8

В.о. завідувача кафедри реабілітації та здоров'я людини

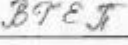

(підпис)

(Івасик Н.О.)
(прізвище та ініціали)

Погоджено навчально-методичною комісією
спеціальності 227 «Фізична терапія, ерготерапія»
(назва спеціальності)

протокол № 6 від «24» 06 2021 р.

Голова НМКС Івасик Н.О.
(підпис, прізвище та ініціали)

Схвалено рішенням навчально-методичної
ради факультету
(назва факультету)

протокол № 8 від «24» 06 2021р.

Голова НМРФ Сливка Н.Б.
(підпис, прізвище та ініціали)

Ухвалено вченою радою факультету

протокол № 3 від «25» 06 2021р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Всього годин
	Денна форма навчання
Кількість кредитів/годин	4 кредити/120 годин
Усього годин аудиторної роботи	62
в т.ч.:	
• лекційні заняття, год.	12
• практичні заняття, год.	
• лабораторні заняття, год.	48
• семінарські заняття, год.	-
Усього годин самостійної роботи	60
Вид контролю	Іспит

Примітка.

Частка аудиторного навчального часу студента у відсотковому вимірі: – 53 %

2. ПРЕДМЕТ, МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Предмет, мета вивчення навчальної дисципліни:

метою є формування знань, умінь і навичок у студентів з питань та основних принципів і положень, викладених в розділах та темах робочої програми щодо набуття студентами теоретичних знань та практичних навичок для оцінки та корекції стану хворих з ураженням дихальної системи.

Вивчення освітньої компоненти «Реабілітація у пульмонології» ґрунтується на таких засвоєних освітніх компонентах: «Анатомія людини», «Загальна біохімія», «Нормальна фізіологія», «Пульмонологічні захворювання», «Патологічна фізіологія людини» та ін

Здобуті знання з «Реабілітація у пульмонології» є основою для вивчення наступних освітніх компонент: «Реабілітація при захворюваннях опорно- рухового апарату», «Реабілітація при неврологічних захворюваннях», «Клінічна практика з фізичної терапії та ерготерапії при кардіо-респіраторних захворюваннях» та ін.

2.2. Завдання навчальної дисципліни (ЗК, СК(ФК))

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування у студентів необхідних компетентностей:

загальні компетентності: (з ОПП розділу «Програмні компетентності» з шифрами):

ЗК 01. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 02. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК 03. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК 04. Здатність працювати в команді.

ЗК 05. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК 08. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК 10. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 11. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 12. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

фахові компетентності: (з ОПП розділу «Програмні компетентності» з шифрами):

СК 01. Здатність пояснити пацієнтам, клієнтам, родинам, членам міждисциплінарної команди, іншим медичним працівникам потребу у заходах фізичної терапії, ерготерапії,

принципи їх використання і зв'язок з охороною здоров'я.

СК 02. Здатність аналізувати будову, нормальний та індивідуальний розвиток людського організму та його рухові функції.

СК 03. Здатність трактувати патологічні процеси та порушення і застосовувати для їх корекції придатні засоби фізичної терапії, ерготерапії.

СК 04. Здатність враховувати медичні, психолого-педагогічні, соціальні аспекти у практиці фізичної терапії, ерготерапії.

СК 05. Здатність провадити безпечно для пацієнта/клієнта та практикуючого фахівця практичну діяльність з фізичної терапії, ерготерапії у травматології та ортопедії, неврології та нейрохірургії, кардіології та пульмонології, а також інших областях медицини.

СК 06. Здатність виконувати базові компоненти обстеження у фізичній терапії та/або ерготерапії: спостереження, опитування, вимірювання та тестування, документувати їх результати.

СК 08. Здатність ефективно реалізовувати програму фізичної терапії та/або ерготерапії.

СК 09. Здатність забезпечувати відповідність заходів фізичної терапії та/або ерготерапії функціональним можливостям та потребам пацієнта/клієнта.

СК 11. Здатність адаптовувати свою поточну практичну діяльність до змінних умов.

СК 14. Здатність знаходити шляхи постійного покращення якості послуг фізичної терапії та ерготерапії

2.3. Програмні результати навчання (ПРН)

У результаті вивчення освітньої компоненти здобувач вищої освіти повинен бути здатним продемонструвати такі результати навчання:

ПР 03. Використовувати сучасну комп'ютерну техніку; знаходити інформацію з різних джерел; аналізувати вітчизняні та зарубіжні джерела інформації, необхідної для виконання професійних завдань та прийняття професійних рішень.

ПР 04. Застосовувати у професійній діяльності знання біологічних, медичних, педагогічних та психосоціальних аспектів фізичної терапії та ерготерапії.

ПР 06. Застосовувати методи й інструменти визначення та вимірювання структурних змін та порушених функцій організму, активності та участі, трактувати отриману інформацію.

ПР 07. Трактувати інформацію про наявні у пацієнта/клієнта порушення за Міжнародною класифікацією функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я (МКФ) та Міжнародною класифікацією функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я дітей та підлітків (МКФ ДП).

ПР 08. Діяти згідно з нормативно-правовими вимогами та нормами професійної етики.

ПР 09. Реалізувати індивідуальні програми фізичної терапії, ерготерапії.

ПР 10. Здійснювати заходи фізичної терапії для ліквідації або компенсації рухових порушень та активності.

ПР 11. Здійснювати заходи ерготерапії для ліквідації або компенсації функціональних та асоційованих з ними обмежень активності та участі в діяльності.

ПР 12. Застосовувати сучасні науково-довказові дані у професійній діяльності.

ПР 13. Обирати оптимальні форми, методи і прийоми, які б забезпечили шанобливе ставлення до пацієнта/клієнта, його безпеку/захист, комфорт та приватність.

ПР 15. Вербально і невербально спілкуватися з особами та групами співрозмовників, різними за віком, рівнем освіти, соціальною і професійною приналежністю, психологічними та когнітивними якостями тощо, у мультидисциплінарній команді.

ПР 16. Проводити інструктаж та навчання клієнтів, членів їх родин, колег і невеликих груп.

ПР 17. Оцінювати результати виконання програм фізичної терапії та ерготерапії,

використовуючи відповідний інструментарій, та за потреби, модифікувати поточну діяльність.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Розподіл навчальних занять за розділами дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	Усього	у тому числі		
		л	пр	с.р.
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1. Контент фізичної терапії при респіраторних захворюваннях				
Тема 1. Наукове обґрунтування фізичної терапії при респіраторних захворюваннях	12	2	4	8
Тема 2. Структура класифікації ВООЗ щодо інвалідності та інвалідність через МКФ. Складова клінічної діяльності фізичного терапевта	8		2	6
Тема 3. Чинники, що визначають характер і спрямованість заходів фізичної терапії осіб з респіраторними захворюваннями	10	2	6	6
Тема 4. Обстеження пульмонологічних хворих у фізичній терапії	16		8	10
<i>Разом – зм. Модуль 1</i>		4	20	30
Змістовий модуль 2. Фізична терапія при респіраторних захворюваннях				
Тема 6. Реабілітаційні втручання та методики їх застосування при респіраторних захворюваннях	32	4	14	14
Тема 5. Складання програм з фізичної терапії для осіб з респіраторними ураженнями	24	4	14	16
<i>Разом – зм. Модуль 2</i>	56	8	28	30
Усього	120	12	48	58

3.2. Лекційні заняття

№ з/п	Назви тем та короткий зміст за навчальною програмою	Кількість годин
1	Наукове обґрунтування фізичної терапії при респіраторних захворюваннях. Основа доказів для пульмонологічної реабілітації Пульмонологічна реабілітація: мета, покази, протипокази. Порівняльна характеристика показань до застосування фізичної терапії як складової частини пульмонологічної реабілітації при бронхолегеневих захворюваннях	2
2	Чинники, що визначають характер і спрямованість заходів фізичної терапії осіб з респіраторними захворюваннями. Фактори ризику легеневих розладів. Основні синдроми при захворюваннях ДС Кашель як лімітувальний симптом під час добору засобів фізичної реабілітації в дітей з бронхолегеневими захворюваннями. Задишка як фактор впливу/корекції під час добору засобів фізичної реабілітації в дітей з бронхолегеневими захворюваннями.	2
3	Реабілітаційні втручання та методики їх застосування при респіраторних захворюваннях. Фізичні вправи (спеціальні вправи, ЗРВ); Методики дихальної гімнастики (без апаратні, апаратні) Маніпуляційні втручання; Положення поступального дренажу; Положення для покращення вентиляції; Водні процедури; Масаж; Природні чинники	4
4	Складання програм з фізичної терапії для осіб з респіраторними ураженнями Критерії складання програми з фізичної терапії. Рівень фізіологічної адаптації пацієнта до занять з фізичної терапії До реабілітаційна оцінка пацієнта. Оцінка ефективності реабілітаційного процесу. Постановка мети та цілей реабілітаційної програми у SMART форматі. Підбір засобів фізичної терапії з урахуванням моделі МКФ. Модель планування індивідуальної програми фізичної терапії	4
	Усього годин	12

3.3. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Наукове обґрунтування фізичної терапії при респіраторних захворюваннях	4
2	Структура класифікації ВООЗ щодо інвалідності та інвалідність через МКФ. Складова клінічної діяльності фізичного терапевта	2
3	Чинники, що визначають характер і спрямованість заходів фізичної терапії осіб з респіраторними захворюваннями	6
4	Обстеження хворих з респіраторними захворюваннями у фізичній терапії	8
5	Реабілітаційні втручання та методики їх застосування при респіраторних захворюваннях	14
6.	Складання програм з фізичної терапії для осіб з респіраторними ураженнями, розв'язування ситуаційних задач	14
	Разом	48

3.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Наукове обґрунтування фізичної терапії при респіраторних захворюваннях (аналіз публікації з бази доказової медицини у сфері ФТ у пульмонологічній реабілітації)	8
2	Структура класифікації ВООЗ щодо інвалідності та інвалідність через МКФ. Складова клінічної діяльності фізичного терапевта (Описати можливості клієнта/ пацієнта в моделі МКФ та 4поставити ціль фізичної терапії у SMART форматі)	4
3	Чинники, що визначають характер і спрямованість заходів фізичної терапії осіб з респіраторними захворюваннями	2
4	Обстеження хворих з респіраторними захворюваннями у фізичній терапії (Типи даних, які можуть бути отримані з історії хворого, опитувальники ЯЖ для осіб з БЛЗ)	6
5	Підбір дихальних вправ виходячи з цілі та ураженої ділянки	10
	Розв'язування ситуаційних задач	8
	Усього	38
	Підготовка до навчальних занять та контрольних заходів	22
	Разом	60

4. Індивідуальні завдання

Для покращення поточного контролю студентам пропонуються на вибір теми творчих робіт:

1. Фізична терапія при COVID-19.
2. Особливості використання МКФ у фізичній терапії осіб з бронхолегеневими захворюваннями.

5. Методи навчання

Вивчення предмету проводиться за допомогою наступних методів:

- викладання лекційного матеріалу;
- використання навчального наглядного обладнання (таблиць, стендів, муляжів тощо);
- використання презентацій, відеофільмів;
- розв'язування тестів, ситуаційних задач;
- проведення практичних досліджень та оцінка їх результатів;
- науково-дослідна робота;
- самостійна робота студентів.

Основними видами навчальних занять згідно з навчальним планом є:

- лекції;
- лабораторні заняття;
- самостійна позааудиторна робота студентів (СРС).

6. Методи контролю

Згідно з вимогами Положення про організацію навчального програм в Львівському національному університеті ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького (2015) система оцінювання знань студентів передбачає два види контролю – поточний та підсумковий.

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті, зміст якого узгоджується з темою цього заняття. Основними видами контролю знань є тестові контрольні роботи та усне опитування. Результати контрольної роботи оцінюються за чотирьох бальною шкалою («2», «3», «4», «5»).

Поточний контроль та оцінювання знань студентів з тем самостійної роботи здійснюється під час проведення тестового контролю на відповідному аудиторному занятті.

Підсумковий контроль засвоєння та оцінювання знань студентів проводиться після закінчення вивчення ними програми навчальної дисципліни шляхом здачі іспиту.

До цього виду контролю допускаються студенти, які виконали всі види робіт, передбачені навчальною програмою.

7. Критерії оцінювання результатів навчання студентів

Успішність студента оцінюється за 100-бальною шкалою під час проведення поточного та підсумкового контролю знань, яким є іспит.

Поточний контроль проводиться протягом семестру шляхом усного опитування, тестового і письмового контролю, перевіркою виконання тем самостійної роботи тощо.

Максимальна кількість балів за засвоєння розділів дисципліни протягом семестру становить 100:

100 (ПК) – 100 максимальних балів з поточного контролю, які може набрати студент за семестр.

$$ПК = \frac{100 \cdot CAZ}{5} = 20 \cdot CAZ$$

- *CAZ* – середнє арифметичне значення усіх одержаних студентом оцінок;
- *max ПК* – максимально можлива кількість балів за поточний контроль у відповідному семестрі дорівнює 100 балів;
- 5 – максимально можливе *CAZ*

Результати поточного контролю оцінюються за чотирибальною («2», «3», «4», «5») шкалою. Оцінювання рівня знань студентів проводиться за наведеною нижче шкалою.

Критерії оцінювання знань студентів

- 5 – «відмінно» – студент виявляє особливі здібності, має високий показник знань матеріалу дисципліни, правильно використовує набуті знання для побудови відповідей, володіє термінологією, самостійно розкриває власну думку.

- 4 – «добре» – студент правильно і глибоко розуміє питання дисципліни, вміє проявити знання, зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію, має власний підхід до розкриття поставленого питання.

- 3 – «задовільно» – студент висвітлює незначну частину теоретичного матеріалу дисципліни, не повністю виявляє знання і розуміння основних положень, основну частину відповідей відтворює на репродуктивному рівні.

- 2 – «незадовільно» – студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, елементарного поняття, відповіді невірні, що демонструють нерозуміння суті питань дисципліни.

За підсумками семестрового контролю в залікову відомість студентів у графік «за національною шкалою» виставляється оцінка «зараховано/незараховано».

Вирахування підсумкової оцінки та переведення її в бали можна зробити з допомогою таблиці 1. Кожній сумі балів відповідає оцінка за національною шкалою та шкалою ЄКТС.

Шкала оцінювання успішності студентів

За 100-бальною шкалою	За національною шкалою		За шкалою ЄCTS
	Екзамен, диференційований залік	Залік	
90 – 100	Відмінно	Зараховано	A
82 – 89	Добре		B
74 – 81			C
64 – 73			Задовільно
60 – 63	E		
35 – 59	Незадовільно (незараховано) з можливістю повторного складання		FX
0 – 34	Незадовільно (незараховано) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни		F

За підсумками семестрового контролю в залікову відомість студентів у графі «за національною шкалою» виставляється оцінка «зараховано/незараховано».

У зв'язку з тим, що для студентів заочної форми навчання співвідношення обсягу годин, відведених на аудиторні заняття та самостійну роботу має значні відмінності від денної форми (для кожної дисципліни визначається навчальною та робочою програмами), відповідно є відмінності у розподілі балів для дисциплін та критеріїв оцінювання.

Розподіл балів для дисциплін, які завершуються *іспитом*:

$$30 \text{ (ПК)} + 50 \text{ (І)} = 100$$

50 (ПК) - 30 максимальних балів з поточного контролю (ПК), які може набрати студент під час настановної та лабораторно-екзаменаційної сесії.

50 (І) - бали набрані під час іспиту.

Поточний контроль може проводитись у формі усного опитування, письмового експрес-контролю (наприклад, на лекціях), комп'ютерного тестування, виступів студентів при обговоренні питань на семінарських заняттях тощо.

8. Навчально-методичне забезпечення

1. Підручники та навчальні посібники;
2. Конспект лекцій з дисципліни;
3. Мультимедійні презентації для проведення лекцій;
4. Матеріали для самостійного вивчення на електронних носіях;
5. Тестові контрольні питання для поточного контролю знань;
6. Навчальні таблиці і схеми.

9. Рекомендована література

Основна:

1. Герцик А. Теоретико-методичні основи фізичної реабілітації/фізичної терапії при порушеннях діяльності опорно-рухового апарату : монографія / Андрій Герцик. – Львів : ЛДУФК, 2018. – 388 с. <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/19677>
2. Дзяк Г.В. Основи обстеження хворого та схема історії хвороби: Навчальний посібник. /Г.В. Дзяк,. В.З. Нетяженко, І.М. Кардашевська, М.Г. Кобзар, К.Ю. Єгоров, В.М. Березовський, Л.М. Шендрик, С.Й. Крижанівська, Ю.П. Артамонов, В.І. Березуцький, І.С. Борисова, О.І. Кравченко, Л.І. Новоженіна, В.І. Кравчатий Дніпропетровськ; МОЗ України, ДДМА, 2002. – 70 с.
3. Івасик Н. Фізична реабілітація при порушенні діяльності органів дихання // Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів фізкультурного профілю 2-ге видання Л.:Український бестселер, 2012. – 192 с. <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/21030>
4. Івасик Н. Теоретико-методичні основи фізичної реабілітації/терапії дітей шкільного віку з бронхолегеневими патологіями. Монографія. Львів: ЛДУФК; 2018. 393 с <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/13496>
5. Пропедевтика внутрішньої медицини: підручник / Ю.І. Децик, О.Г. Яворський, Є.М. Нейко та ін.; за ред. О.Г. Яворського. — 6-е вид. — К.: ВСВ «Медицина», 2020. — 552с.
6. Уилмор Дж.Х., Костил Д.Л. Физиология спорта и двигательной активности Перевод с английского. - К: Олимпийская литература, 1997. – 503 с.
7. ATS Statement: Guidelines for the Six — Minute Walk Test. 0. 2002;166:111–117.
8. Claudio F. Donner, Nicolino Ambrosino, Roger S. Goldstein, editors. Pulmonary Rehabilitation. Second Edition. CRC Press Taylor & Francis Group, 2021. 551 p.
9. Cuccurullo S. Physical Medicine and Rehabilitation Board Review, 3rd Edition New York: Demos Medical Publishing; 2015. 1010p.
10. Frownselter DL, Dean E. Cardiovascular and Pulmonary Physical Therapy: Evidence to Practice. 5th ed. Elsevier Mosby, 2013. 832p.
11. Hillegass EA, editor. Essentials of Cardiopulmonary Physical Therapy. 4- ed. St. Louis, Missouri: Elsevier, 2017. 1882 p.
12. International Classification of Functioning, Disability and Health: ICF World Health Organization Geneva; 2001. 303 p.
13. International classification of functioning, disability and health: children & youth version: ICF-CY. World Health Organization; 2007. 301 p.
14. Postolache P, Marciniuk DD, editor. Handbook of Pulmonary Rehabilitation. Nova Science Publishers. 2020. - 459p.
15. Robert H. Cleveland Edward Y., editors. LeeImaging in Pediatric. Pulmonology. Second Edition. Springer Nature Switzerland AG, 2020. 438 p.
16. Sharp CR. Physical examination of the respiratory system / Sharp CR, Rozanski EA. // Top Companion Anim Med, 2013. - № 28 (3). – P.79-85.

Допоміжна:

1. Детская пульмонология К.: Здоровья, 2005. Под редакцией гл.-кор. АМН Укр. проф.. И. Л. Аряева. -305с.
2. Майданник В.Г. Клинические рекомендации по диагностике, лечению и профилактике заболеваний верхних дыхательных путей у детей К.: Аспект-Полиграф, 2003. – С.13-280.
3. Марушко ЮВ, Грачова МГ. Кашель у дітей: медикаментозна терапія. Современная педиатрия. 2014; 2(58): 53–57.
4. Марушко ЮВ, Шеф ГГ. Пневмонія. Дитячий лікар. 2016; 2 (47): 5–19.

5. Патолофізіологія: підручник (ВНЗ III—IV р. а.) / М.Н. Зайко, Ю.В. Биць, М.В. Кришталь та ін.; за ред. М.Н. Зайка, Ю.В. Биця, М.В. Кришталь. — 6-е вид., переробл. і допов. Київ: Медицина, 2017. — 740 с
6. Руденко СМ. Функціональні методи дослідження зовнішнього дихання у дітей дошкільного віку. В: Вороненко ЮВ, редактор. Зб. наук. праць співробіт. НМАПО імені П.Л.Шупика. 2014; 23 (3), с. 358—362.
7. Турияница СВ. Сучасні стандарти терапії респіраторного дистрес синдрому. Актуальные проблемы транспортной медицины. 2008; 4 (14): 127-133.
8. Устінов ОВ. Алгоритм дії лікаря при наданні медичної допомоги хворим на бронхіальну астму дітям. Український медичний часопис. 2014; 5 (103): 168-178.
17. Хвороби органів дихання. Навчальний посібник / Федорів Я.-Р.М., Регеда М.С., Гайдучок І.Г. К.: Вища освіта в Україні, 2015. —488 с.
18. Яворський ОГ, редактор. Пропедевтика внутрішньої медицини: підручник. 4-е вид., Київ: Медицина; 2016. 552 с
19. Chaves G.S.S. Chest physiotherapy for pneumonia in children. / Chaves G.S.S., Fregonezi G.A.F., Dias F.A.L., Ribeiro C.T.D., Guerra R.O., Freitas D.A., Parreira V.F., Mendonca K.M.P.P. // Cochrane Database of Systematic Reviews, 2013, Issue 9. [DOI: 10.1002/14651858.CD010277.pub2.]
20. Frownselter DL, Dean E. Cardiovascular and Pulmonary Physical Therapy: Evidence to Practice. 5th ed. Elsevier Mosby, 2013. 832p.
21. Garrod R., Lasserson T. Role of physiotherapy in the management of chronic lung diseases: An overview of systemattic reviews // Respir. Med. — 2007. — V. 101, № 12. — P. 2429–2436

10. Інформаційні ресурси

Нормативною базою вивчення вказаної дисципліни є навчальна програма, навчальний план та робоча програма дисципліни. Джерелами інформаційних ресурсів вивчення дисципліни є:

- Інтернет-зв'язок;
 - Бібліотеки:
1. Бібліотека ЛНУВМ та БТ: м. Львів, вул. Пекарська, 50
 2. Львівська наукова бібліотека ім. Стефаника НАН України: вул. Стефаника, 2; тел. 74-43-72
 3. Львівська обласна наукова бібліотека: просп. Шевченка, 13; тел.74-02-26
 4. Наукова бібліотека ЛНУ ім. Франка, метод. відділ: вул. Драгоманова, 17; тел. 296-42-41
 5. Центральна міська бібліотека ім. Лесі Українки: вул. Мулярська, 2а; тел.72-05-81
 6. Наукова бібліотека Львівського національного медичного університету ім. Данила Галицького, вул. Січових Стрільців, 6.
 7. Львівська обласна наукова медична бібліотека, вул. Руська, 20